

Alessandro della Seta: Italia antica dalla caverna preistorica al palazzo imperiale. 1922 Bergamo, Ist. d'Arti grafiche, 4° str. 350, s 373 obrazy, váz. 50 Lir.

V předmluvě této knihy vytýká Seta výslovně, že nebylo jeho úmyslem napsati dílo plné citátů a údajů knihopisných, nýbrž takové, jež by mohlo býti souvisle čteno a podávalo úhrnný obraz italského vývoje kulturního, od praehistorie až do doby, kdy se v Itálii rozšířilo křesťanství. Ačkoliv není sporu o tom, že by bylo velmi potřebno míti dílo tohoto druhu, jež by uvádějíc příslušný materiál úhrnně zobrazilo dnešní stav vědomostí o kulturním vývoji starověké Italie, přece nutno uvítati dílo Setovo i tak, jak je, tím spíše, že je podáno i ve skvostné úpravě s dokonalými reprodukcemi. Jméno Setovo samo o sobě je dostatečnou zárukou jednak správných informací, jednak nutné kritičnosti, hlavně v částech týkajících se údobí předhistorických a ranně historických. Praehistorie italská je pole plné velkých a svízelných problémů. Téměř hotova, pokud se týče popisu a utřídění materiálu, naráží na ohromné potíže, jakmile jde o zhodnocení s vyššího vývojového stanovíště a vyvození historických důsledků. Krom obecných obtíží, na které vždy naráží práce s materiálem jen praehistorickým, jsou na půdě italské ještě další problémy zvláštní. Seta uchýlil se poněkud od postupu práce obvyklého v italské praehistorii, jež věnuje velmi mnoho pozornosti kmenové, ethnické stránce otázky, a ovšem naráží na překážky skorem nepřekonatelné, chce-li, aby vývody sem hledící byly vědecky tak cenné, jako zpracování praehistorie vlastní. Tím, že se Seta vyhnul úskalím palaeoethnologie, vyhnul se též risku nutné jednostrannosti, poněvadž na poli palaeoethnologie kompromisní výklady nejsou možné. Seta chápe Itálii jako souvislý útvar územní, zabírající jednak apenninský poloostrov, jednak ostrovy jemu blízké, a pak pobřežní pruh přes Jadran ležící. Ukazuje, že v této oblasti byl nepřetržitý vývoj lidstva, zúrodnovaný střídáním a současným působením různých kultur. Nevytváří fikce jednotné civilisace staroitalské, nýbrž nechává mluvit materiál sám za sebe. Předvádí jej v pořadí časovém, postupuje od kraje ke kraji a snaží se jenom vysoudit, jaká asi byla civilisační úroveň lidí, po nichž z té které doby zbyly hmotné památky. Začíná starší dobou kamennou, postupuje přes mladší dobu kamennou a období přechodné k době kovové, v níž už začínají dějiny poznatelné i jinak, než jen na základě praehistorické archaeologie. Potom pojednává o třech důležitých proudech kulturních, jimž byla od úsvitu dějin Italie vystavena: východním (hlavně foinickém), řeckém a etruském. Seta ve svém líčení civilisace, jak pokračovala za doby historické, žádá si odpovědi jenom od zbytků kultury hmotné, možno-li užiti tohoto výrazu. Nevěří v mizení kultur: z každé zůstane něco pro doby příští, i tenkrát, jde-li o násilnou změnu jejich pěstitelů vpádem anebo stěhováním. Až dobou železnou nastává — podle

Sety — vyšší kultura, která se jeví hlavně v tom, že se při předmětech denní potřeby, zbraních a náradí, příbytcích a veřejných budovách, hledí krom účelnosti také úhlednosti a promyšlené výzdoby. V této touze vidí Seta hlavní důvod, proč Italikové byli tak přístupni vlivům cizím. Politické poměry nezůstaly ovšem bez vlivu na kulturní život Italie, jež se znenáhla stala panstvím Říma. Právem Seta věnoval poslední odstavec své knihy obsírnému vylíčení prudkého vzrůstu Říma, a dovedl velmi pěkně ukázati, jak se mocenský vývoj a vzrůst tohoto města pěkně zračí v jeho kulturním životě.

Je pochopitelné, že při obsažnosti a synthetickém rázu knihy Setovy bylo by možno tu i tam polemizovati s některým tvrzením nesoucím pečeť přílišné subjektivnosti; tím spíše, že Seta necituje všeho materiálu, mluví jen o vybraných věcech v textu anebo přidává ilustrace. Ale i tak je celkem velmi málo takových míst, kde se pocituje potřeba pronikavějšího zdůvodnění. Jako celek tím kniha Setova nijak netrpí; naopak získává si sympathii čtenářových svým učeným stanoviskem a poutavým podáním. Italská vědecká literatura trpí množstvím příživníků, pro které bývala odsuzována celá. Ti příživníci jsou tam sice dosud, ale vedle nich mohou dnes Italové ukázati na mnoho prací opravdu cenných; mezi ně patří i Setova Italia antica, byť i prostá vědeckého aparátu.

Vladimír Groh.

Jaroslav Ludvíkovský: Antické myšlenky v Tyršově sokolském a národním programu. V Praze 1923. Nákl. čsl. obce sokolské, stran. 38. Za 3 Kč.

Osobnost Tyršova stoupá, čím více se zabíráme do jejího díla a čím více nové zkoumání jeho práce ukazuje hloubku i sílu Tyršových snah i velikost jeho sokolské i osvětové práce pro život národa. Tyrš jest filosof i znalec a pěstitel umění, jest budovatel programu národního a tvůrce jeho ze základů, které dávají tomuto snažení pravdu a sílu a chtějí přetvářeti život duchem zcela odlišným od Fridricha Ludwiga Jahna.

Ludvíkovský všechny tyto obory jeho činnosti ve své práci přehlíží a je s nadšením hodnotí, ale hlavní jeho pozornost jest obrácena k významu klassické filologie pro vývoj Tyrše samého i pro vývoj jeho snah tělocvičných i národně výchovných. První zmínku o věci učinil Jos. Felix. Ludvíkovský otázku důkladně rozbírá a vede si tu obezřetně a obsahově i methodicky zcela správně. Tyrš věnoval se studiu řečtiny a latiny od let studentských na akademickém gymnasiu a zůstal oboru tomuto věren po celý život. Jan Hiller ukazuje, jak si tělocvičné názvosloví tvořil z řeckých historiků. Tyrš studuje hlavně Tainea, z něhož také překládal a jenž mu byl v universitních přednáškách i pramenem o řeckém umění, ukazuje mu s nových stránek řecký život. Studium řeckého umění ukázalo mu krásu řeckých těl a poznání